

har Lyst til at se lidt nærmere paa de Servitutter. Det forekommer mig, at de i alt Fald for Lægfolk ere vanskelige at forstaa. Lad os tænke os 3 Naboer. Den ene har en Grusgrav paa sin Mark, som Amtsvejvæsenet benytter. Han maa altsaa opfatte Servitutten saaledes, at han hverken skal have Betaling for Sten eller Grus. Den anden Nabo har faaet udlagt en Grusgrav paa sin Mark af Sognekommunen, og han maa opfatte Servitutten saaledes, at Stenene ere hans, dem har han Lov til at forlange Betaling for; men Gruset er han pligtig til at aflevere uden Betaling. Den tredje Mand har en Grusgrav, som Jærnbanevæsenet har udlagt, og dette betaler fuld Værdi, baade for Sten og for Grus. Den almindelige Praksis er vistnok bleven den, at Jærnbanevæsenet betaler for sine Materialer. Jeg har spurgt en ledende Ingeniør ved Jærnbannerne, om han kendte noget Tilfælde, hvor Jærnbanevæsenet ikke betaler for det Grusmateriale, der anvendes til Jærnbanen. Han sagde nej, og ogsaa hvad jeg fra anden Side har hørt, tyder paa, at det er den almindelige Praksis, at Jærnbannerne betale for deres Materialer. Det kan være, Juristerne forstaa dette; men almindelige Mennesker kunne ikke forstaa de Servitutter, der ere saa forskellige under i øvrigt ret ensartede Forhold. Det ærede Medlems Udtalelser om Ejendomsforholdene i Over- og Undergrunden skal jeg ikke komme dybt ind paa. Jeg tør ikke fastsætte nogen bestemt Grænse for, hvor dybt Ejendomsretten gaar. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem kan det; men er han i Stand til det, kan det jo komme til Overvejelse til 3dje Behandling. Det ærede Medlem udtalte, at hvis Sognekommunerne vare blevne spurgt i Stedet for Amsraadene, vilde Forholdet være blevet et andet. Det, maa jeg tilstaa, har jeg vanskelig ved at forstaa. Amtsvejvæsenet er nemlig saaledes stillet, at det for Tiden hverken behøver at betale for Grus eller Sten, medens Sognekommunerne maa betale for Stenene, og det er jo blevet ret almindeligt i Kommunerne, at Stenene netop ere blevne det vigtigste Vejmateriale. Man kan maaske sige, at paa mange Steder, hvor der er Sten i Overflod, overlader Ejeren af Grusgravene dem gratis disse Sten, han sætter ikke Pris paa at sælge dem og kan maaske ikke sælge dem. Men saa forandrer Forslaget jo ikke noget i den Henseende, det bestaaende Forhold kan vedblive ogsaa i Fremtiden, for saa vidt Ejeren godvillig vil gaa ind derpaa. Med Hensyn til de

betydelige Omkostninger, som Forslaget skulde medføre for Kommunerne, tror jeg, man gør sig skyldig i en Overdrivelse. Jeg maa gentage, at Sognekommunerne jo ikke have Ret til at forlange Sten uden Erstatning, og Forholdet bliver altsaa det samme paa dette Omraade. Det er Gruset, der skal betales; men jeg maa som sagt hævde, at det bestaaende Forhold er en Uretfærdighed, paa mange Steder endog en ret betydelig Uretfærdighed. Jeg tror, at vi ere i Overensstemmelse med Tidens Krav og med rimelige Fordringer, naar vi faa Lovbestemmelser, der forandre dette Forhold, saaledes som Lovforslaget tilsigter, og som jeg ogsaa tror, det vil lykkes at faa en mere tidssvarende Ordning paa, naar Forslaget bliver gennemført.

J. Hage: Jeg skal blot gøre en ganske enkelt Bemærkning. Over for Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunerne ville blive særlig bebyrdede, da kom den ærede Ordfører ind paa at fortolke dette specielle Spørgsmaal for Sognekommunerens Vedkommende og mente, at Forholdet til Dels i Fremtiden blev det samme som hidtil med Hensyn til Sten, og at det kun var Grus, der i Fremtiden skulde betales. Nej, her er en Fordel for Fremtiden efter denne Lov, thi nu for Tiden kunne Ejerne selv beholde Stenene og rent ud nægte at sælge dem, de kunne indgaa Ringe eller skrue Prisen op paa andre Maader — og det gøre de ogsaa i høj Grad — men med denne Lov i Haanden kan man tvinge dem til at afstaa Stenene mod en passende Erstatning, og jeg vil dog bede ærede Medlemmer om at lægge Mærke til denne Omstændighed. Jeg vil til Slutning tage Afstand fra den Fortolkning, det ærede Medlem for Odder (Nielsen-Grøn) kom med. Jeg tænker ikke, man i det andet Ting vil blive alt for meget alarmeret over denne; thi hvis det ærede Medlems Fortolkning af Ændringsforslag Nr. 9 var rigtig, er jeg bange for, at det andet Ting vil sende Loven tilbage med Protest.

Ordføreren (P. Madsen): Jeg er enig med det ærede Medlem, som nu satte sig, og naar jeg udtalte, at Forholdene vilde blive ens, saa gjaldt det kun, for saa vidt som Ejeren ønskede at give dette Materiale bort uden Betaling, hvad der nu sker mange Steder i Sognekommuner, hvor der er store Mængder af Sten. Dette vil han selvfølgelig ogsaa kunne gøre efter den gældende Lov.